

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm Primvm eod. Tit. in 6. Si ex tribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

missum, nec transit obligatio ad hæredem, nisi de hoc cautum fuerit.

SUMMARIUM.

1. *Obligatio ex compromisso ad hæredes compromittentium non transit, nisi de hoc cautum fuerit in compromisso.*
2. *Compromissum à Prælato, vel Rectoris ecclesie super eius iuribus (de quibus ipse solus disponere non potest) factum, ante latam sententiam, morte Prælati vel Rectoris non extinguitur: secus est, si compromissum sit super re aut iure, de quo ipse solus disponere possit.*

NOTANDUM Vn. Licet actio & obligatio ex pactis, & contractibus ordinariè transmittatur ad hæredes, tamen de ijs mentio nulla facta sit, l. veteris, 22. C. de cõtrah. stip. tamen ex compromisso obligatio ad hæredes compromittentium nõ transmittitur, nisi id cautum sit. Ita etiam habetur in l. diem, 27. §. Si hæredis, ff. hoc tit. Rationem affert Gl. hic, ver. hæredes: *Quia* compromissa stricti iuris sunt, non extendenda ultra ea, de quibus cautum fuit, c. non distinguemus, 32. §. de officio, ff. eod. Sed hæc ratio non plenè satisfacit: cum aliarum conventionum obligationes quantumvis stricti iuris censeantur, tamen ad hæredem transeant; quippe quæ eadem persona cum defuncto censetur. *Quare* aliam magis propriam causam dat Abb. hic: *Quia* in arbitros, & arbitratores partes compromittunt ex singulari erga eos fiducia: quam hæres non semper habet, sed mavult, vt controuersia per Iudices vià ordinarià expediatur.

Quæ eadem ratio assignari potest, cur arbititer compromissarius loco suo alium deputare non possit, nisi hoc expressè ipsi commissum fuerit, cit. l. non distinguemus, §. *Quæsitum*: quia censetur compromissum factum ex speciali fiducia erga hanc personam. Quæ eadem similiter dici possunt de executoribus testamentarijs.

QUÆRITVA hoc loco, Si Prælati aut Rectoris Ecclesie super eius iuribus compro-

missum, vtrum per eius mortem extinguatur compromissum, si arbitrium nondum latum sit. Facilis est responsio, cum Abb. hic, n. 9. Si compromissum sit super re aut iure Ecclesie, de quo Rector eius, seu beneficiarius solus disponere potest alienando, transigendo, compromittendo, tunc extinguitur compromissum; quippe cum de rebus Ecclesie disponere non possit ultra tempus vitæ suæ, vti dictum est in c. veniens, 8. de transact. Sin autem super iuribus Ecclesie, de quibus solus Prælati disponere non potest, compromissum factum est cum debita solemnitate, videlicet interueniente consensu Capituli, & Superioris, &c. tum non extinguitur per mortem Prælati: cum ipse non fuerit principalis compromittens sed minister tantum compromittentis Ecclesie.

CAPITVLVM PRIMVM

eod. Tit. in 6.

Si ex tribus.

SI factò compromisso inter te & Titium in arbitros tres, duo eorum te condemnent in decem, tertius in quinque, stat arbitrium quoad decem: Sin autem vnus ex tribus in quindecim te condemnat, aliter in decem, tertius in quinque, efficax est sententia quoad quinque, cum in eà summà omnes concordēs sint.

Prior pars huius responsionis tradita etiam est in c. extra, eod. Posterioris autem partis, de qua dubitari posset, rationem dare debemus: *Quia* si fieri possit, ita arbitrium, sicuti & actum quemlibet interpretari oportet, potius vt valeat, quam vt pereat: Id autem in proposito fit, cum ad sustentandum arbitrium consideratur in summa maiore etiam minorem inesse; adeoque qui ad quindecim, aut decem condemnauit, etiam ad quinque condemnasse censendus est.

Nisi malis dicere, *Quòd* in proposito casu eatenus arbitriū efficax censeri debeat, quòd minimum debeatur quinque: Vtrum autem plus non debeatur, id indecisum manet:

Ppppp 3 Enim

Enimuerò si vnus aut alter arbitròrum pronuntiet, non minoris condemnari te posse, quàm in decem, aut in quindecim; manifestè apparet, arbitros concordés non esse. Quemadmodum si in tres compromissum sit arbitratòres, quanti equum vendendum æstimauerint, & vnus arbitretur de aureis 60. alter de 40. tertius de 30. dici non potest, pretium equi fore aureorum 30.

CAPITVLVM II.

Vt quæstionibus.

SUMMARIVM.

1. Si ex tribus arbitris non legitimè impeditus nolit causæ examinanda, vel definienda interesse, de iure canonico (non autem civili) duo procedere poterunt, ac si ille præsens esset.
2. Circa iudices autem delegatos antiqua iura seruanda sunt.
3. Hæc constitutio Bonifacij VIII. seruanda tantum est in foro ecclesiastico, & in terris Romana Ecclesiæ temporali iurisdictioni subiectis.
4. A sententia arbitri compromissarij appellare non licet, nec petere reductionem ad arbitrium boni viri.
5. Permissa tamen est reductio à laudo arbitratoris.
6. Ea autem reductio petenda est à iudice ordinario, coram quo aliàs, secluso compromisso, agendum erat.
7. Neque intra decem dies tantum, sed triginta annos à dato arbitrio hæc reductio peti potest.
8. Licet appellare à iudice, qui super reductioe cognouit.

SI ex tribus arbitris vnus legitimè requisitus ad causam vnà cum alijs examinandam & definiendam, nolit interesse, cum legitimè impeditus non sit, tum alij duo absque illo liberè procedere, ac negotium definire possunt, sicuti possent, si ille præsens esset, sed cum ipsis consentientibus consentire

nollet. Quamuis aliter secundum ius ciuile statutum sit. Verùm, quod iudices delegatos attinet, in ijs seruandum est ius antiquum, si tres delegati sint, non adiecta clausula, *Si non omnes, duos absente tertio præstare nihil posse.*

Hæc est noua constitutio Bonifac. VIII. Nam antea etiam in foro canonico seruabatur lex ciuilis item si vnus, 17. §. Celsus, ff. hoc tit. *Si in tres fuerit compromissum (respondit Celsus) sufficere quidem duorum consensum, si præsens fuerit & tertius: alioquin absente eo, licet duo consentiant, arbitrium non valere: quia in plures fuit compromissum, & potius præsentia eius trahet illos in eius sententiam.*

Ceterum si partes compromittentes noluerint valere arbitrium, nisi omnibus præsentibus negotium examinatum & definitum sit, tum non erit locus huic constitutioni: cum compromissum ex partium compromittentium voluntate pendere debeat, vt rectè hic notat Gl.

Ad extremum moneo primò, dictam Bonifacij constitutionem seruandam tantum esse in foro ecclesiastico, & in terris Romanæ Ecclesiæ temporali iurisdictioni subiectis, ciuilem verò constitutionem adhuc locum obtinere in foro seculari, propter regulam, quam tradidi lib. 1. tr. 4. c. 8. n. 8. Si lex ciuilis & canonica circa materiam non ecclesiasticam, sed politicam, discrepent, vtramque in suo foro seruandam esse.

Moneo secundò: Constitutionem Bonifacij non aliter intelligendam esse, etiam pro foro ecclesiastico, & in terris Romanæ Ecclesiæ temporali iurisdictioni subiectis, quàm si maior pars arbitròrum adsit, & reliqui vocati ac requisiti, vt intersint, absque iusto impedimento negligentia aut malitia interesse noluerint; si enim iustum habeant impedimentum, vt interesse nequeant, tunc etiam de iure canonico inualidum erit arbitrium, quod sine his feret maior pars arbitròrum.

Quæri potest hic I. Cum à sententia arbitri compromissarij non liceat appellare, annon peti possit reductio ad arbitrium boni viri.